

Viborg Kommune
Att.: Vandprojekter ved Niels Åge
Prinsens alle 5
8800 Viborg
Sendes til: nisk@viborg.dk

Tilladelse og dispensation til vandløbsrestaurering i Søndermølle Å

Viborg Kommune meddeler hermed tilladelse efter vandløbsloven til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt i Søndermølle Å, mellem Søndermølle og Vinkelvej. Projektet berører matriklen r. 30, Overlund By, Asmild. Se vedlagte bilag 1 for oversigtskort over projektområdet.

Viborg Kommune meddeler samtidig dispensation fra § 3 i naturbeskyttelsesloven, idet projektet vurderes at være gavnligt for vandløbet og ikke vil påvirke anden beskyttet natur væsentligt.

Tilladelsen gives på følgende vilkår:

1. Restaureringen af vandløbet skal udføres i overensstemmelse med principperne i det offentliggjorte projekt "Offentliggørelse af vandløbsrestaurering i Søndermølle Å" af 25. juni 2026.
2. Vandløbet skal mindst have en vandføring svarende til følgende dimensioner for et grødefrit vandløb:

Station ¹	Bundkote DNN [m]	Bundbredder [m]	Anlæg	Fald [0/00]	Bemærkning
570	8,70	*	*	*	Udløbssiden af Søndermølle
48 meter nedstrøms Søndermølle	8,66+0,2				Ny gydebanke start
		3,5	1,5	0,5	
58 meter nedstrøms Søndermølle	8,66+0,2				Ny gydebanke slut
640	8,66	*	*	*	

¹stationeringen er angivet med forløbet direkte under møllen som også følger det gældende regulativ. I nyeste opmåling fra 2018 er omløbet, som er gyldig ændring, også indmålt, hvilket medfører en afvigelse i stationsangivelsen (vandløbet er blevet længere).

3. Der må ikke ske terrænen ændring som følge af arbejdskørsel i projektområdet.

Dato: 28-08-2026

Sagsnr.: 26/12808
Sagsbehandler: vpflr

Direkte tlf.: 87 87 55 59
Direkte e-mail: flr@viborg.dk

Side 1 af 11

4. Adgangsveje skal følge skitseringen på kortet på bilag.
5. Projektet må ikke påvirke vandstanden uden for projektområdet.
6. Ved arbejdets udførelse skal det sikres, at der ikke sker udvaskning af sand, jord eller tørv til nedenfor liggende vandløbsstrækninger, subsidiært at evt. aflejringer forårsaget af anlægsarbejdet oprenses som led i projektet inden arbejdets afslutning.
7. Dræn og andre rørdløb må ikke dækkes med grus.
8. Sammensætningen af gydegrus skal tilpasses anbefalingerne fra DTU Aqua. For vandløb over 3 meters bredde, anbefales en sammensætning af gydegrus med 75 % sten på 16-32 mm (nøddesten) og 25 % sten på 33-64 mm (singles + håndsten).
9. Projektet må ikke føre til ændret afvanding af vandløbsnære arealer. Vandspejlskoten må maksimalt ændres 5 cm ved udlægning af gydegruset. Det kan vurderes ved at placere markeringspæle i vandløbet ved det opstrøms matrikelskel oven for den strækning arbejdet omfatter, hvorpå vandspejlskote registreres før og efter udlægning af gydegrus.
10. Efter to år kan ansøger, hvis vandløbsmyndigheden vurderer det nødvendigt, supplere gydebankerne med op til 10 % af den oprindeligt udlagte mængde grus samt én skjulesten pr. oprindeligt udlagt m³ gydegrus. Tilladelsens øvrige vilkår skal overholdes ved udlægningen.
11. Anlægget færdigmeldes til Natur og Vand, der herefter kan syne arbejdet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Det bemærkes, at Viborg Kommune, hvis vilkårene eller senere anvisninger ikke efterkommes, er berettiget til at foretage det fornødne på ansøgers bekostning. Afgørelsen kan først udnyttes, når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager

Lovgrundlag

Alle former for restaureringer, som f.eks. etablering af kunstige overhængende brinker, placering af større sten, placering af planker eller lignende ved vandløbsbunden, etablering af strømkoncentratorer og etablering af gydebanker, kræver en tilladelse efter vandløbsloven. Ligeledes kræver enhver form for tilstandsændring i beskyttet natur en dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Tilladelsen er givet efter:

- Vandløbslovens § 37 (LBK nr. 1217 af 25. november 2019)
- Kapitel 2 i Bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v. (BEK nr. 834 af 27/06/2016)
- Naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2 (LBK nr. 927 af 28. juni 2024), idet der dispenseres fra § 3 i samme lov.

Habilitet

Viborg Kommune har forholdt sig til myndighedshabilitet i denne sag, da der er tale om en ansøgning fra én faggruppe i kommunen til en anden.

Team Vandprojekter har søgt om tilladelse til projektet og det er Team Natur- og vandløbsbeskyttelse, der er myndighed i spørgsmålet om tilladelse efter § 37 i vandløbsloven. Der er imidlertid ikke personoverlap mellem de to teams, og den faglige kompetence til at træffe afgørelser på området er samlet i Team Natur- og vandløbsbeskyttelse, som også træffer afgørelse i eksterne ansøgninger.

Team Natur- og vandløbsbeskyttelse vurderer, at det ansøgte ligger inden for, hvad der normalt vil blive givet tilladelse til ifølge vandløbsloven, naturbeskyttelsesloven, samt klagenævnsspraksis, og det vurderes derfor, at det ikke er hverken fagligt meningsgivende eller formelt nødvendigt, at lade sagen behandle i en anden del af kommunen eller at indhente en udtalelse fra en anden myndighed eller et privat organ om sagens løsning.

Beskrivelse af projektet

Formålet med nærværende restaureringsprojekt er at skabe egnede gyde- og opvæksthabitater for især ørred samt forbedre levevilkårene for øvrige fiskearter og smådyrsfauna.

Projektet beskriver følgende tiltag:

- Længde: ca. 47 meter
- Vandløbsbredde: ca. 8–12 meter
- Antal gydestryg: 1 (grus udlægges i ca. 20 cm tykkelse)
- Mængde gydegrus: 15 tons
- Skjulesten: Ø 25–40 cm
- Mængde sten: ca. 3-5 tons
- Antal pæle: ca. 25 stk.
- Dødt ved fra naturlig brinkbevoksning

Begrundelse for afgørelsen

Vandløbsmålsætning

Søndermølle Å er målsat til god økologisk tilstand i vandområdeplanerne 2021-2027. Den nuværende tilstand af vandløbet er ringe (tabel 1).

Tabel 1: Aktuelle tilstand af Søndermølle Å. Vandområde ID o8787c.

Samlet økologisk tilstand/potentiale:	Ringe økologisk tilstand
Bemærkning til samlet økologisk tilstand/potentiale:	Miljøkvalitetskravet er overskredet for et eller flere nationalt specifikke miljøfarlige forurenende stoffer
Kemisk tilstand:	God kemisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, planter (makrofyter):	Ringe økologisk tilstand

Økologisk tilstand/potentiale, smådyr (bentiske invertebrater):	God økologisk tilstand
Økologisk tilstand eller potentiale, alger (fytobenthos):	Høj økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, fisk:	Ringe økologisk tilstand
Økologisk tilstand/potentiale, nationalt specifikke stoffer:	Ikke-god økologisk tilstand

Projektet vurderes at kunne forbedre habitatforholdene for smådyr og fisk og dermed bidrage til opnåelse af eller fastholdelse af god økologisk tilstand i overensstemmelse med vandområdeplanerne.

Afvandingsmæssige forhold og vedligehold

Den ansøgte strækning, hvor restaureringen ønskes gennemført, findes lige nedstrøms Søndermølle, hvor vandet passere både via et omløb og et underløb af selve møllen. Faldforholdene fra Søndermølle og ned til Bruunshåb Gl. papfabrik (papsøen) er meget begrænset ca. 0,5 – 1,0 promille og derfor vil etableringen af et gydestryg, hvor bunden hæves med 20 cm gruslag umiddelbart kunne få betydning for vandspejlsniveauet. Beregninger i VASP viser at udlæg af grus lige før vinkelvej ikke får afgørende betydning på vandspejlet. Vandspejlsniveauet på denne strækning er styret af flodemålet ned fra papsøen (bilag 1, figur 2 og 3). Når der beregnes på vandspejlsforhold på de seneste opmålte forhold fra 2018, med og uden en indsat gydebanke ses der ingen forskel i vandspejlet.

Søndermølle Å er et offentlig vandløb med et geometrisk skikkelsesregulativ. Vandløbsmyndigheden har i vilkårene stillet krav til de fremtidige dimensioner som senere kan indarbejdes i en kommende regulativrevision.

Der ændres med afgørelsen ikke på ansvaret for vedligeholdelsen af åen. Det er fortsat Viborg kommune der står for vedligeholdelsen.

Natura 2000

Ifølge habitatbekendtgørelsen (BEK nr. 2091 af 12. november 2021) skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Efter habitatbekendtgørelsen skal projektet ligeledes vurderes for, om det kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for de dyrearter eller plantearter, der opført på habitatdirektivets bilag IV.

Projektområdet er ikke beliggende i et habitatområde. Nærmeste Natura 2000-område er N30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådale samt Skravad Bæk), som ligger ca. 3,3 km nedstrøms. Fordi projektområdet ikke er beliggende indenfor et Natura 2000-område fokuseres på de akvatiske arter, som bevæger sig igennem eller langs med Nørreåen og til Søndermølle Å. Her er de vigtigste i udpegningsgrundlaget bl.a. odder, bæklampret, flodlampret, grøn kølleguldsmed og damflagermus.

Flodlampret har ingen kendt forekomst i Nørreå, hvorimod der er en kendt forekomst af bæklampret i vandløbssystemet. Selvom der ikke kan findes registreringer af bæklampretter i Søndermølle Å forventes de at være til stede. Det vurderes at anlægsprojektet med etablering af gydestryg ikke vil påvirke bæklampret på bestandsniveau, samt at projektet efterfølgende vurderes at kunne fremme gydemulighederne for blandt andet lampretter.

Den kortvarige anlægsperiode forventes ikke at påvirke odderbestanden væsentligt, da den er nataktiv og let kan flytte sig. Heller ikke for damflagermusen vil projektet have en væsentlig betydning. På sigt vil flere fisk og smådyr (fødegrundlag) i systemet være positivt for arterne.

Søndermølle Å vurderes på baggrund af vandløbets fysiske karakteristika, herunder strømmende vand, partier med sandede bundforhold og generelt gode vandkvalitet, at udgøre et potentielt yngle- og opvækstområde for grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*). Arten kan derfor ikke afvises at forekomme på lokaliteten, uanset at der ikke foreligger konkrete registreringer. På det konkrete projektområde består bunden primært af hårdt substrat domineret af grus og sten i et bredt profil (8-12 meter). Etablering af en gydebanke vil ikke medføre en væsentlig negativ påvirkning af grøn kølleguldsmed. Det skyldes, at artens larver normalt er knyttet til sandede eller finsandede bundområder, hvor de lever nedgravet gennem flere år.

Stavsild er også på udpegningsgrundlaget, men tilstanden af de danske vandløb har ingen betydning for artens udbredelse, da den i Danmark udelukkende er tilknyttet de marine habitater.

På den baggrund vurderes projektet hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter at påvirke udpegningsgrundlag for Natura 2000-områder eller den økologiske funktionalitet, samt ikke medfører forringelser af områdets naturtyper eller levesteder, som kan medføre beskadigelse eller ødelæggelse for bilag IV-arter i området.

Naturbeskyttelsesloven

Søndermølle Å er beskyttet efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. Formålet med beskyttelsen i § 3 er at bevare naturområderne som levesteder for vilde dyr og planter. Alle former for tilstandsændringer i beskyttet natur kræver dispensation. Det er Viborg Kommuner vurdering, at det aktuelle projekt ikke vil forbedre vandløbets fysiske forhold. Der kan derfor meddeles dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 med den begrundelse, at projektet kun vil påvirke naturtilstanden i vandløbet kortvarigt, hvorefter forholdene for fisk og smådyr forbedres.

Der ligger ikke beskyttet natur indenfor arbejdsområdet ved det planlagte projekt.

Etablering af gydebanke, udlægning af skjulesten samt dødt ved vurderes at forbedre naturværdien i vandløbet, idet det vurderes at skabe turbulens og modvirke tilsanding, samt virke som skjulesteder for ørredyngel. De varierede bundforhold vil også øge livsvilkårene for øvrig bundfauna i vandløbet.

Samlet vurderes det, at vandløbsrestaureringen i Søndermølle Å med tilladelsens vilkår vil medføre en positiv påvirkning af miljøet.

Okker

Området hvor gydebanken udlægges er udpeget som lavbundsareal, desuden er området klassificeret som okkerklasse I (stor risiko). Projektet indebærer ikke drænarbejder, og der forventes derfor ikke okkerudvaskninger.

Kommuneplan

Det ansøgte projekt er omfattet af følgende retningslinjer i kommuneplanen 2025-2036 for Viborg Kommune: Bevaringsværdige landskaber, specifik geologisk bevaringsværdig, og Lavbundareal. Naturværdierne i disse områder skal beskyttes. Beskyttelseshensynet går forud for andre interesser. Med vilkårene opstillet i denne afgørelse, sikres det, at disse værdier beskyttes.

Vurdering af Virkning på Miljø

Viborg Kommune har vurderet projektet jævnfør lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). Viborg Kommune vurderer, at projektet ikke vil medføre en væsentlig indvirkning på miljøet, og at reguleringen i sig selv ikke er af en sådan størrelse, at det er relevant at overveje udarbejdelse af en VVM-redegørelse. Det er derfor kommunens vurdering, at projektet ikke skal screenes for VVM-pligt.

Bemærkninger modtaget i høringsfasen

Der er modtaget bemærkninger fra Fiskeristyrelsen den 30. juni 2026. Fiskeristyrelsen kan anbefale projektet. Viborg Kommune har ikke modtaget yderligere bemærkninger i høringsfasen.

Kulturarv – arkæologiske fund

Der kan være væsentlige fortidsminder i det berørte område. Findes der spor af dette, skal arbejdet indstilles, og Viborg Museum (tlf.: 87 87 38 14) kontaktes med det samme.

Derfor kan du med fordel spørge hos Viborg Museum senest en uge før arbejdet starter, om man evt. vil deltage under arbejdet. På Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside, kan du finde mere information om museumsloven, men du er også velkommen til at henvende dig med konkrete spørgsmål direkte til Museet.

Offentliggørelse

Projektet har været offentliggjort på Viborg Kommunes hjemmeside [Vandløb - Viborg Kommune](#) i en 8 ugers høring jf. bestemmelserne i bekendtgørelse om vandløbsregulering og –restaurering m.v. Der er ikke indkommet forslag til ændringer af projektet.

Afgørelsen offentliggøres på kommunens hjemmeside [Høringer og afgørelser - Viborg Kommune](#) dags dato. Der er fire ugers klagefrist på afgørelsen, jf. klagevejledningen i bilag 2.

Denne afgørelse tilsidesætter ikke eventuelle servitutter og privatretlige aftaler. Der er med denne afgørelse ikke taget stilling til anden lovgivning.

Sådan behandler vi dine oplysninger i Teknik og Miljø

Viborg Kommune behandler dine personoplysninger i henhold til EU's generelle databeskyttelsesforordningen (GDPR). [Du kan læse orienteringen om behandling af dine personlysninger på viborg.dk](#). Har du ikke mulighed for at tilgå linket, kan du kontakte os for at få materialet tilsendt.

Med venlig hilsen

Florian Rasmussen
Biolog

Bilag

1. Oversigtskort
2. Klagevejledning

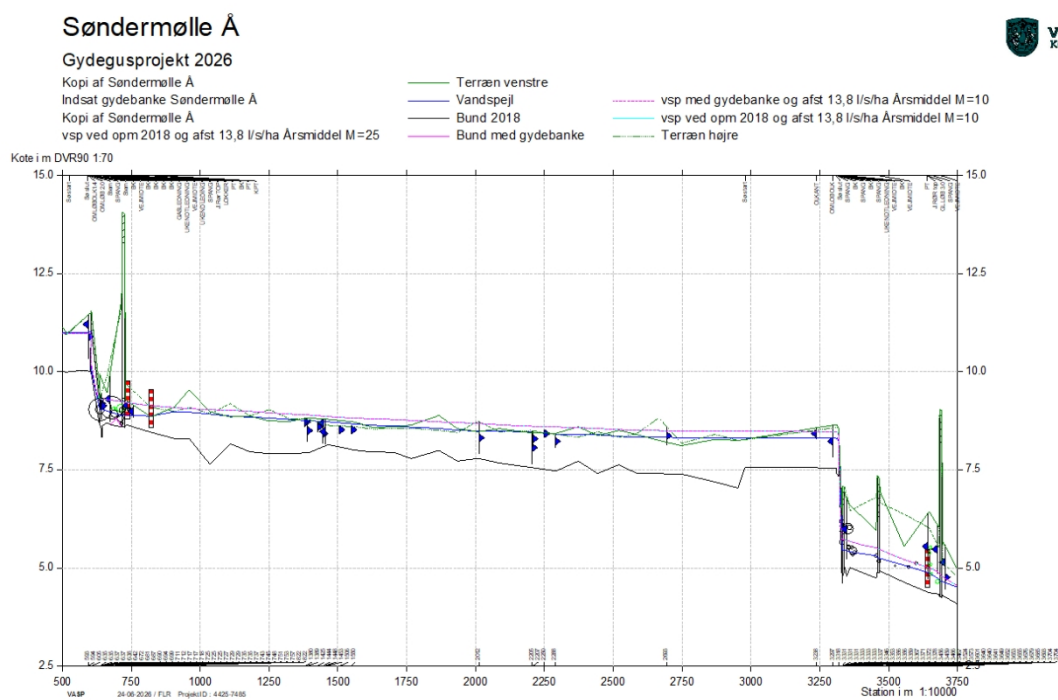
Kopi til:

- Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø, mail@sgav.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
- Danmarks Naturfredningsforening – lokal, dnviborg-sager@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening – national, natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening – lokal, viborg@dof.dk
- Dansk Botanisk forening Jylland, dbf.oestjylland@gmail.com
- Dansk Entomologisk Forening, entomologiskforening@gmail.com
- Dansk forening for rosport, dffr@roning.dk
- Dansk kano- og kajakforbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund lokal, himmerland@sportsfiskerforbundet.dk
- Danske Vandløb, dv@danskevandloeb.dk
- Friluftsrådet LimfjordSyd, Viborg@friluftsradaet.dk
- Kystdirektoratet, kdi@kyst.dk
- Viborg Museum, oldtid@viborg.dk
- Fiskerikontrollen i Nykøbing Mors, inspektoratvest@fiskeristyrelsen.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Viborg Sportsfiskerforening, Jørgen Buch, formand@vsf.dk
- Jørn Kristensen, jorn-k@post8.tele.dk
- Ejer af matrikel nr. 30, Overlund By, Asmild.

Bilag 1: Oversigtskort

Figur 1: Oversigtskort der viser projektstrækningen.

Figur 2: Længdeprofil fra VASP der viser faldforholdene mellem de to møller.

Søndermølle Å

Gydegusprojekt 2026

Kopi af Søndermølle Å

Indsat gydebanke Søndermølle Å

Kopi af Søndermølle Å

vsp ved opm 2018 og afst 13,8 l/s/ha Årsmiddel M=25

Terræn venstre

Vandspejl

Bund 2018

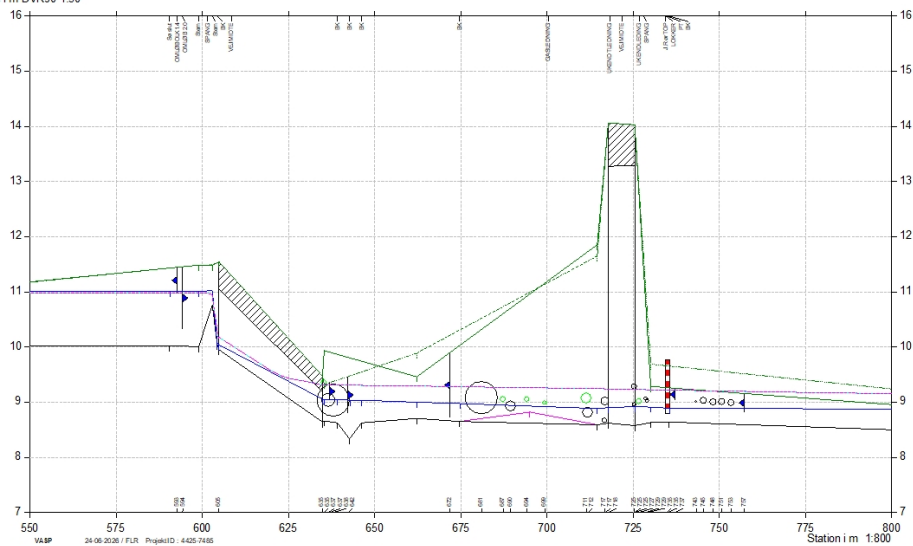
Bund med gydebanke

vsp med gydebanke og afst 13,8 l/s/ha Årsmiddel M=10

vsp ved opm 2018 og afst 13,8 l/s/ha Årsmiddel M=10

Terræn højre

Kote i m DVR90 1:50

Figur 3: Længdeprofil der viser beregnede vandspejle for projektområdet.

Bilag 2: Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet og klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsesdatoen.

Afgørelsen efter vandløbsloven kan påklages af:

1. Den, afgørelsen er rettet til
2. Enhver, der må have en individuel, væsentlig interesse i afgørelsen
3. En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker (jf. vandløbslovens §84).

Offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger med væsentlig interesse i afgørelsen er også klageberettigede efter naturbeskyttelsesloven.

Såfremt der bliver klaget over afgørelsen, må den ikke udnyttes medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet opretholder afgørelsen. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan dog i særlige tilfælde ophæve denne opsættende virkning.

Klager kan indsendes via klageportalen: [Nævnenes Hus](#). Her kan du også læse mere om klagenævnets sagsbehandling. Klageportalen kan også findes på [borger.dk](#) og [virk.dk](#), hvor du kan logge på med MitID.

Klagen sendes via klageportalen til Viborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i klageportalen.

Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen. Hvis du på grund af særlige forhold ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til kommunen, som har truffet afgørelse i sagen. Kommunen videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som afgør, om anmodningen kan imødekommes.

Gebyr

Det koster et gebyr at klage over afgørelsen. Gebyrets størrelse er pr. 1. februar 2017 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer.

Klagegebyret opkræves af Nævnenes Hus. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis:

- der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstestansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- klager trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Spørgsmål om betaling og tilbagebetaling af gebyr afgøres af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Hvis du vil indbringe afgørelsen efter naturbeskyttelsesloven for domstolene, skal det ske inden 6 måneder, fra du har modtaget dette brev.